

Maststrijken op het ZEEPAARD

Tijdens de afgelopen Midgetreünie vielen een aantal handigheidjes op rond het maststrijksysteem en de stuurautomaat van Midget 26 'Zeepaard' van Ineke en Wim van den Broek. Op verzoek van Corry en Dirk Broeckman schreef Wim er het onderstaande artikel over.

Het strijken van de mast is bij ons, ook al bij onze vorige boten, een regelmatig terugkerende handeling geworden. Onze huidige thuishaven is Giesbeek aan de IJssel. Als wij naar het IJsselmeer of verder willen, moeten wij onze mast strijken. Op de IJssel varen met een mast die ver achter de boot uit blijft steken, is buitengewoon onhandig en vragen om moeilijkheden. De golven op de IJssel kunnen door bijvoorbeeld speedkruisers groter en gemener zijn dan op het IJsselmeer. Daarom leggen wij de mast altijd in de lengte over de boot.

Voor het strijken van de mast is onze 26-voeter uitgerust met een gat onderin de mast. Wij hebben daarbij twee zware RVS pijpen die in elkaar geschoven een sprenkel vormen.

Vorbereidingen

Vóór we toekomen aan het strijken van de mast halen we eerst de rolgiek, met erop gerold het grootzeil en de bijbehorende rondlopende rollijn, weg en leggen we die in het gangboord. Ook moet de buiskap platgelegd worden.

Achter aan de hekstoel zijn twee RVS pijpen gelast. In die twee pijpen passen twee RVS staanders met aan de bovenkant U-vormige houders. Daarin past een horizontaal balkje, met in het midden twee wieltjes (de hekbok).



We maken ook alvast de bok vooraan de preekstoel klaar. Deze bestaat uit twee houten palen met ertussen een multiplex plaat met daarin een uithol-ling voor de mastrail en aan de zijkant een



halfronde uitholling om de achterkant van de rolgiek in te leggen. De multiplex plaat wordt aan de palen vastgemaakt met slotbouten, ringen en vleugelmoeren. Deze bok wordt later met vier touwtjes vastgebonden aan de preekstoel. (Zie hier-naast.)

Tenslotte worden de steun die later in de mastvoet komt te staan en de sprenkel en de strijktakel klaargelegd.

Het strijken

Als eerste wordt de pelikaanhaak van de voorstag losgemaakt. De mast wordt dan nog gesteund door de onderwanten. De sprenkel wordt in de mast gestoken en aan de bovenkant vastgemaakt aan de voorstag en aan de onderkant aan de strijktakel. De takel

wordt vastgemaakt aan het boegbeslag en strak gezet en dan worden de onderwanten losgekoppeld. Het hoofdwant is tevens het strijkwant. De mast kan vervolgens langzaam achterover gestreken worden. Met de strijktakel (2x2), die we ook nog op de lier op de mast zetten, is het strijken heel goed in de hand te houden. Als de mast bijna plat ligt, zorgen we er voor dat de mastrail netjes tussen de twee wieltjes van hekbok komt te liggen en dat de stagen, vallen en andere touwtjes er naast aan de juiste (SB of BB) zijde komen te hangen.

Voor we de mast naar voren gaan rollen moet de sprenkel verwijderd worden. Het uit het mastgat tillen van die sprenkel is zwaar. Op dat moment zitten ook nog de voorstag en de strijktakel er nog aan vast. Dit probleem hebben wij ondervangen door de sprenkel aan de onderzijde draaibaar te maken. De onderste 20 cm is eraf gesneden en daar zijn twee wangen en een achterkant aan gelast. Het bovenste deel is draaibaar om de dikkere bout met borgmoer. Het dunnere boutje met vleugelmoer dient om het geheel te stabiliseren als er bij het strijken of hijsen krachten op komen.



De draaibare sprenkel

Wij kunnen nu als de mast gestreken is de sprenkel verder 'strijken' door het onderste boutje te verwijderen. We vieren de takel verder en leggen de sprenkel met de hand de op de mast. Daarna kan die ontkoppeld en verwijderd worden.

Vóór we verder gaan, ruimen we de sprenkel en takel op. Als kajuitdak en voordek weer vrij zijn, maken we de mastbout los. Door de spanning die er nog op het hoofdwant (strijkwant) staat zal de mast iets naar voren schieten. De mast rust achter op de hekbok en ligt daardoor vrijwel in evenwicht. Het optillen van de mast bij de mastvoet kost dan ook geen enkele moeite.

In de mastvoet wordt een steun geplaatst die vastgezet wordt door de mastbout en een extra bout met plankje aan de achterzijde (om te voorkomen dat de steun naar voren of naar achteren klapt). Deze steun heeft de vorm van een langwerpige kist, is deels afsluitbaar en bovenop zitten weer twee wieltjes. Aan de zijkant kan een halfronde uitbouw gemaakt worden om de rolgiek in te leggen, zoals hieronder te zien is.



In het afsluitbare deel zitten onderdelen die noodzakelijk zijn bij het strijken en vastzetten van de gestreken mast. De mast wordt - nog steeds zonder kracht - op de wieltjes gelegd, met de mastrail er tussenin. De mast kan eenvoudig en zonder veel inspanning naar voren geschoven worden. Als de mast bijna vooraan is, wordt de mast achter bij de hekstoel opgetild (de mast ligt dan vrijwel in evenwicht op de maststeun) en kan de buiskap omhoog gezet worden.

De buiskap past mooi onder de liggende mast, maar kan de draai onder de liggende mast net niet maken. De bok bij de preekstoel wordt met vier touwtjes vastgemaakt en de mast wordt erop gelegd.

Er is voor gekozen om geen wieltjes te maken op die bok, om te voorkomen dat bij het varen de mast te makkelijk op en neer kan rollen. De mast wordt met (oranje) spanbanden vastgezet aan de preekstoel en de hekstoel. Alle wanten en stagen worden los gemaakt van de boot en tezamen met, vallen en vlaggenlijntjes langs de mast gebonden:



De beide bakstagen worden echter opgerold en aan de hekbok of hekstoel vastgebonden. Aan de maststeun (in de mastvoet) en aan de bok bij de preekstoel zitten twee halfronde beugels waarin de rolgiek, met daaromheen het opgerolde grootzeil en afgedekt door een huik, gelegd wordt. We zijn nu een motorboot met goed uitzicht, met vrije gangboorden en een goed bruikbaar voordek. Omdat we de mast wat verder naar voren laten uitsteken, hebben we de meer kwetsbare onderdelen bovenin de mast dichterbij de boot, hetgeen prettig is bij het manoeuvreren in havens, sluizen en bij bruggen.

Bij het weer opzetten van de mast moeten dezelfde handelingen in omgekeerde volgorde verricht worden. Daarbij twee opmerkingen. De sprenkel moet liggend op de mast verbonden worden met de hijstakel en de voorstag. Vervolgens moet de sprenkel omhoog geduwd worden en met de takel strak gezet worden. Het is dan essentieel dat het borgboutje bij de voet van de sprenkel goed vastgezet wordt, zodat de sprenkel niet (zijwaarts) weg kan klappen. Bij het overeind zetten van de mast gebruiken wij de takel en een lier op de mast. Daarmee kunnen we het proces prima in de hand houden. Vóór we de takel los maken van de sprenkel en voorstag, maken we éérst de onderwanten vast. Daarmee wordt de mast voldoende gezekerd.